

**Міністерство освіти і науки України
Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола
Юридичне відділення**

*Циклова комісія
юридичних дисциплін*

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни:
«Кримінальне право України»
на тему:

***«ПРАВОВИЙ СТАТУС СВИДКА У
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ»***

Виконала:
студентка групи Пб-11
Басюк Вероніка

Тернопіль – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. СВІДОК – ЯК СУБ’ЄКТ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	6
УКРАЇНИ.....	6
<i>1.1. Історія становлення інституту свідка в Україні.....</i>	<i>6</i>
<i>1.2. Свідок у сучасному кримінальному процесі.....</i>	<i>8</i>
<i>1.3. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.....</i>	<i>10</i>
РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕСУАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ СВДКА В	12
КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ	12
<i>2.1. Процесуальні права свідка</i>	<i>12</i>
<i>2.2. Процесуальні обов’язки свідка.....</i>	<i>14</i>
<i>2.3. Відповідальність свідка – підстави та процесуальний порядок</i>	<i>15</i>
РОЗДІЛ 3. ДОПИТ ЯК СВДКІВ ІНШИХ ОСІБ, КОТРІ МОЖУТЬ СПРИЯТИ РОЗСЛІДУВАННЮ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ.....	18
ВИСНОВОК.....	20
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	22

ВСТУП

Одним із важливих аспектів існування України як правової держави та здійснення в ній правової реформи є створення умов, які забезпечують можливість реалізації прав і свобод людей для відстоювання своїх законних інтересів. Це стосується всіх сфер життєдіяльності держави і суспільства, і перш за все кримінального процесу, до якого, крім винних у вчиненні злочину, залучається і широке коло інших осіб для забезпечення виконання задач кримінального процесу. Серед них особливої уваги заслуговує процесуальна фігура свідка, адже це - суб'єкт, якого найчастіше залучають до досудового розслідування та судового розгляду кримінальних справ. Він є основним носієм доказової інформації, тому значення свідка для досягнення мети кримінального судочинства не можна переоцінити.

Актуальність теми одним із важливих аспектів існування України як правової держави й здійснення в ній правових реформ є створення умов, які забезпечують можливість реалізації прав і свобод людей для відстоювання своїх законних інтересів. Особливої уваги заслуговує такий учасник кримінального процесу, як свідок, адже це суб'єкт, якого найчастіше залучають до досудового розслідування й судового розгляду кримінальних проваджень. Він є основним носієм доказової інформації, тому значення свідка для досягнення мети кримінального судочинства важко переоцінити.

Аналіз норм Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК) показує, що більшість законодавчих формулювань, які висвітлюють механізм реалізації систем гарантій прав учасників кримінального провадження, стосується прав або особи, яка підозрюється, обвинувачується в учиненні кримінального правопорушення або постраждала від нього. Це може призвести до хибного висновку, що регуляторна спрямованість засад кримінального провадження зосереджена на забезпеченні прав і законних інтересів тих учасників, які відстоюють власний інтерес у кримінальному провадженні.

Однак під час уважнішого дослідження правового механізму реалізації процесуального статусу учасників кримінального провадження, які сприяють досягненню його завдань, можна побачити суттєвий вплив на вказаний процес системи засад кримінального судочинства. Ю.П. Аленін та Ю.О. Гурджі зазначають, що сучасна теорія держави й права, теорія прав людини, конституційне право, теорія кримінального процесу виокремлюють становище особи та її інтереси в «структурі цінностей» держави й переорієнтацію правозастосовної практики на природно-правові цінності з метою забезпечення побудови правової держави [2, с. 30].

Реформаційні процеси в цій ланці у сфері кримінального судочинства, на думку Ю.М. Грошевого, мають охоплювати створення такого кримінально-процесуального механізму, за якого належним чином забезпечується баланс публічних і приватних інтересів, адже кримінальне судочинство здійснюється в інтересах суспільства загалом і кожної людини зокрема [3, с. 6]. КПК є підтвердженням цілеспрямованого руху законодавця до забезпечення пріоритету дотримання основоположних прав людини. Порядок здійснення кримінального судочинства має забезпечувати не лише невідворотність кримінального покарання, а й гарантувати належне дотримання прав людини в кримінальному процесі, повагу до її особистості, ставлення до неї як до особи, вина якої у вчиненні злочину ще не доведена, а також забезпечувати неупередженість й об'єктивність досудового розслідування й судового розгляду, передбачати існування ефективних процедур, які надаватимуть рівні процесуальні можливості стороні обвинувачення і стороні захисту й сприятимуть реальному утвердженню змагальності кримінального процесу [4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки в наукових виданнях опубліковано низку статей, де розглядалися окремі права й обов'язки свідка, їх зміст і дискусійні моменти.

Окремі сторони участі свідка в кримінальному процесі висвітлювались у роботах М.С. Алексєєва, С.А. Альперта, В.П. Бож'єва, П.С. Елькінда, М.В. Жогіна, Д.С. Карєва, Л.М. Карнєєвої, В.А. Стремівського, М.С. Строговича,

Ю.М. Грошевого, В.С. Зеленецького, Г.К. Кожевнікова, В.І. Мариніва, М.М. Міхеєнка, О.Р. Михайленка, М.Є. Шумила, Ю.П. Яновича та інших. Водночас інститут участі свідка в кримінальному судочинстві не вивчався з огляду на зміни в кримінальному процесуальному законодавстві, переважно його вивчення стосується доказового значення показань свідка в кримінальному судочинстві.

Отже, об'єктивно виникла необхідність в комплексній роботі з дослідження особливостей правового статусу свідка в кримінальному процесі України.

Метою роботи є виокремлення та аналіз правового статусу свідка у кримінальному провадженні України, визначення його прав та обов'язків, а також визначення факторів, які обумовлюють специфіку правового статусу свідка в кримінальному процесі України.

Задля досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання:**

- ✓ з'ясувати історію становлення інституту свідка в Україні;
- ✓ охарактеризувати статус свідка у сучасному кримінальному процесі;
- ✓ визначити перелік осіб, які не можуть бути допитані як свідки;
- ✓ надати оцінку процесуальним правам свідка;
- ✓ визначити обов'язки свідка;
- ✓ встановити відповідальність свідка.

Об'єктом роботи є суспільні відносини, які виникають у зв'язку з допитом свідка на будь-якій стадії кримінального провадження.

Предметом роботи є правовий статус свідка у кримінальному провадженні

РОЗДІЛ 1. СВІДОК – ЯК СУБ'ЄКТ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

1.1. Історія становлення інституту свідка в Україні

Розпочинаючи дане питання хотілось би зауважити що інститут свідка зародився ще на території Київської Русі у 10-му століття нашої ери який в свою чергу мав відношення до міжнародного права. Ще тоді закріплювалися вони у договорах і носили змішаний характер.

В свою чергу показання свідків які надавали покази поділялися на 4 види. Перший вид полягав у залученні свідка до процесу, який в свою чергу зобов'язаний дати покази які б співпадали з твердженнями сторони обвинувачення або захисту.

Другий вид полягав у залученні до процесу одного і того самого свідка поки з якого були вирішальними, так як до моменту здійснення допиту сторони кримінального провадження давали згоду на відмову оскарження показів свідка. Перші 2 види показів свідків могли бути застосовані виключно До осіб які на власні очі бачили ті чи інші події.

Третя форма - це люди які повинні були встановити або ж свою чергу з почастувати ті чи інші факти які відносились до суті подій яка вирішувалася на суді [13, с. 60].

І нарешті 4-й вид, полягав у показах які були отримані в ході звичайного допиту того чи іншого свідка який свою чергу жодного разу не залучався до процесу допиту за 3 вищезазначеними мною формами.

Варто зауважити що з кожним роком роль свідків у кримінальному процесі лише зростала, їх необхідність перебувала на 2-му місці після визнання провини злочинцем. На законодавчому рівні це обумовлювало силу в сукупності таких обставин як те що свідки обов'язково повинні бути гідними довіри а також те що вони повинні були скласти присягу. На практиці також додавали ще так би мовити 3-ю обставину того що свідків повинно бути не менше двох людей.

Оцей історичний період також і були особи які не могли бути свідками до них відносились:

- Клятвоприступники
- Вигнанці з держави
- Розбійники
- Крадії
- Умисні вбивці
- Зрадники
- Чаклуни
- Підлітки, які не досягли 15 років
- Іноземці

В даний період покази свідків були обов'язковими і жоден свідок не міг відмовитися від дачі таких показів.

Варто зауважити що до 19-го століття на той час що у російській імперії було сформовано та розвинуто досить широко законодавство про свідків та їхні покази але при цьому існувала велика різноманітність нормативних джерел які між собою не узгоджувались. У будь-якому випадку незважаючи на їх некоректну систематизацію багато в чому ці джерела склалися із норм які вже були застарілі на цей час оскільки їхній вік складав понад два століття. Це в свою чергу сприяло перетворення кримінально-процесуального права. Тому числі інституту свідків та законодавства які регулювали це інститут. І дана проблема була вирішена у 1864-у році шляхом проведення судової реформи [20, с. 71].

А саме тоді інститут свідків закріпився більш детальніше, хоча зважаючи на те що сам по собі статут у своїй загальній частині не містив жодних норм і з вимогами щодо такого процесуального статусу як свідка їх права та обов'язки були розгалуженні по всьому тексту статуту. Варто зауважити що найважливіші правила які визначали статус свідка на всі стадії попереднього розслідування були закріплені у розділі 7-му який називався виклики допит свідків.

Варто зауважити що даний статут надавав визначення поняттю свідок але він був закріплений у його ознаках які заключались в тому, що свідок повинен давати покази про побачене або ж почути.

У цей період часу було закріплено щодо дачі показань в якості свідків не можуть бути: божевільні, священники та близькі родичі.

Перед початком допиту свідка попереджались про відповідальність задачу невідомо неправдивих показів. Свідок повинен був розповісти інформацію яка йому відома по даній категорії справи яку він не безпосередньо сприйняв шляхом зору або слуху. Свідкові під час процесу пропонувалися розповісти усе що йому відомо по справі після чого сторони кримінального процесу могли задати свідкові питання які стосувалися суті справи [10, с. 75].

Загальною чи дане питання можна вказати що у другій половині 19-го століття кардинально здійснилася заміна законодавства яке в свою чергу закріпили за свідком важливе місце у кримінальному процесі та супроводжує цей важливий інститут свідка станом до сьогодні.

1.2. Свідок у сучасному кримінальному процесі

Свідок – це «фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження, і яка викликана для давання показань».

Варто зауважити, що жоден громадянин України не застрахований від того що одного дня він може бути викликаний до суду або ж до слідчого для тобто та набувати статусу свідка у даному кримінальному провадженні оскільки може випадково знати певні факти які стосуються даного кримінального провадження або ж бачите певні події які відбувались які в свою чергу також мають відношення до даного кримінального провадження у якому особа набуває статусу свідка і який в подальшому беззаперечно може бути предметом кримінального провадження [6, с. 82].

У своїй роботі органи досудового розслідування використовують інститут свідка як правило виключно з метою виконання завдань які передбачені статтею 2 кримінально-процесуального кодексу України.

Проте є поодинокі випадки коли слідчі органи, прокуратури використовують того чи іншого свідка не зовсім на так би мовити законодавчих закріплених підставах а виключно з метою отримання інформації яка може стосуватися кримінального провадження, після чого Може використати показі свідка виключно проти нього самого. Відтак права свідка у кримінальному провадженні дуже часто порушується, найбільш часто порушуються підстав того що свідок необізнаний і не можу захиститися ще на стадії його допиту,- первинного [15, с. 93].

На державному рівні права та обов'язки свідка закріплені у кримінально-процесуальному кодексі України відповідно до чого фізична особа яка набула статусу свідка має підпорядковуватися певному порядку який свою чергу закріплений у нормах кримінально-процесуального кодексу України що в свою чергу може створювати для тої чи іншої особи яка не було такого статусу певний дискомфорт у реальному житті.

На практиці дуже часто стається так що саме особа яка набула статусу свідка, в силу своєї необізнаності з елементарними правами та невідповідністю до допиту може постраждати психологічно від походу до слідчого який виявляється для неї випробуванням.

Правовий статус свідка визначений у кримінально-процесуальному кодексі України, відповідно до якого свідком є фізична особа, який свою чергу відомі або ж можуть бути відомими певні обставини які підлягають до доказування під час кримінального провадження яка в свою чергу викликана до суду або ж до органу досудового розслідування для дачі таких показань [14, с. 153].

Так станом на сьогодні законодавством не встановлено віку з досягненням якого особа може бути допитано в суді чи в органі досудового розслідування у якості правового статусу-свідка. Відтак у випадку якщо особа за своїми фізіологічними та психологічними властивостями може сприймати факти і

давати на них правильні показання то у якості свідка можуть допитувати навіть і малолітню дитину. Проте допит останньої обов'язково повинен відбуватись дотриманням норм кримінально-процесуального кодексу України в частині проведення допиту малолітньої або ж неповнолітньої особи які Передбачені у статтях 226 та 227 кримінально-процесуального кодексу України.

1.3. Особи, які не можуть бути допитані як свідки

Відповідно до ст. 65 КПК України, свідок – це «фізична особа, якій відомі або можуть бути відомі обставини, що підлягають доказуванню під час кримінального провадження і яка викликана для давання показань».

У вказаному за пані також встановлено певне коло осіб які в свою чергу не можуть бути допитані як свідки, і до них відносяться насамперед: Адвокати, в частині відомостей які становлять адвокатську таємницю а також захисники, представники потерпілих цивільних позивачів та відповідачів в частині обставин про які їм стало відомо під час виконання ними своїх представницьких функцій або ж обов'язків захисника.

Поряд з цим законодавством відносять до таких осіб також і нотаріусів в частині відомих їм обставин які становлять нотаріально таємницю. Не можуть бути допити ними як свідки медичні працівники в частині відомостей про здоров'я пацієнта Які становлять лікарську таємницю [4, с. 82].

Також в якості свідків не можуть бути допитані священники в частині тих відомостей які одержані ними під час сповіді віруючими.

А також до цієї категорії осіб відносять журналістів яким відомо інформацію яка містить конфіденційну таємницю або є інформацію так би мовити професійного характеру за умови що журналіст надав згоду на не розголошення такої інформації джерела його походження а також автора.

Також не можуть допитуватися в якості свідків судді, та присяжні щодо обставин які обговорювались у нарадчій кімнаті під час прийняття того чи іншого рішення.

Також законодавством України до цієї категорії осіб віднесено громадян що брали участь у укладанні а також у виконанні угоди про примирення у кримінальному провадженні стосовно тих обставин які стали їм відомі при укладанні такої угоди.

Також не можуть допитуватися в якості свідків особи до яких застосовані заходи безпеки щодо правдивих даних про їх особу.

Варто зауважити що будь-якою правовою основою процесуального статусу осіб тому числі осіб-свідків які безпосередньо не можуть бути допитані в якості такого правового статусу є кримінальний процесуальний кодекс України а також нормативно-правові акти які визначають свою чергу процесуальну діяльність та безпеку свідків [17, с. 81].

РОЗДІЛ 2. ПРОЦЕСУАЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ СВІДКА В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

2.1. Процесуальні права свідка

Розпочинаючи дане питання хотілось би звернути увагу що свідок належить до категорії особи Участь якої є допоміжною. Варто зауважити що показання свідків вважаються джерелом доказів. Кримінальний процесуальний кодекс України не встановлює жодних обмежень частині вікової категорії свідків для приймання їх в участі у кримінальному провадженні. Відтак і діти і літні особи незважаючи на певні свої особливості психологічні, можуть повідомляти будь-яку ціль ну інформацію про обставину яка важлива в ті чи інші кримінальній справі.

У кримінально-процесуальному кодексі України чітко визначені основні права та обов'язки свідків у кримінальному провадженні які передбачені у статті 66 Кримінального процесуального кодексу України. Відтак свідок наділений певним рядом прав, і ці права насамперед полягають у гарантуванні так би мовити певних завдань для яких особа безпосередньо бере участь у кримінальному процесі та забезпечення охорони його прав та свобод як громадянина [9, с. 16].

Відтак свідок має право бути повідомлений про те у якому кримінальному провадженні він бере або ж таки буде брати участь, тобто давати свої покази.

Також що свідок має право користуватися юридичною допомогою, допомогою адвоката якщо у нього проявляється така потреба що передбачене статтею 50 кримінальним процесуальним кодексом України.

Поряд з цим свідок має право відмовитись давати покази якщо ці показі стосується його особисто або ж близьких родичів чи його членів сім'ї особливо в тому випадку якщо це може стати підозрою або ж обвинуваченням у тому кримінальному провадженні в якому він допитуються.

Також у випадку якщо свідок не володіє державною мовою йому гарантується право на перекладача. Одночасно при допиті свідок має право

використовувати певні документи передачі показів або користуватися так би мовити нотатками особливо в тих випадках якщо ці показі стосується певних видів розрахунків або інших відомостей які свідку важко тримати у пам'яті.

Також варто зауважити що при понесені витрат наприклад таких як і з доїзду до суду або ж доїзду до органу досудового розслідування свідок має право на відшкодування витрат пов'язаних з таким проїздом.

Також свідок має право ознайомлюватися із протоколом свого допиту та заявляти відповідні клопотання щодо внесення наприклад змін до такого допиту зауважень чи доповнень якщо він з чимось не погоджується або його покази були записані невірно також має право робити такі доповнення та зауваження власноручно.

Хотілось би звернути увагу щоб перед тим коли свідок буде давати покази слідчому чи судді останні повинні пояснити обставини з приводу яких свідок повинен давати свідчення. В свою чергу особа-свідок повинна вільно та без будь-якого примусу давати такі покази. Статтею 373 Кримінального кодексу України встановлено захід громадянина який безпосередньо виконує функції свідка від будь-яких погроз, утисків з будь-якої сторони [2].

Важливим елементом також є те що свідок може перевіряти протокол свого допиту який записав наприклад слідчий та робити у ньому правки У випадку якщо протокол його допиту не збігається з інформацією яка була повідомлена слідчому під час такого допиту.

Також хочу звернути увагу на такий критерій як правова допомога адвоката яка є досить необхідною, адже показання наданими в стадії досудового розслідування безпосередньо слідчому або ж прокурору щодо певного кримінального провадження свідок дає віч-на-віч і в такому випадку свідок може зазнати певного тиску як Морально так і фізично що дуже трапляється на практиці внаслідок чого участь адвоката допоможе йому уникнути від таких тисків.

Що допоки вів свідка в суді такі покази надаються безпосередньо у судовому засіданні усно що дає суді правильно оцінити не лише зміст показань які надає свідок але і прийняти і оцінити безпосередньо такі докази.

Варто зауважити що свідок також має право подати запит на забезпечення своєї безпеки. Такі заходи застосовується як особистий захист житла або ж майна, видача певного спеціального засоби індивідуального захисту зміна документів свідка або ж його зовнішнього вигляду, заміни його місця роботи або навчання а також він може просити про закритий суд.

2.2. Процесуальні обов'язки свідка

Розглядаючи питання щодо обов'язків свідка варто зазначити що найголовнішим і основним критерієм свідка є дача правдивих показів у суді у тій справі у якій він набув такого статусу свідка та був викликаний безпосередньо для допиту. Варто зазначити що надання свідомо та завідомо неправдивих показів слідчому прокурору або ж суду чи слідчому суді чи відмова в наданні таких Та не за собою кримінальну відповідальність.

Також зазначаю що ухилення від явки до органу досудового розслідування або суду тягне за собою відповідальність передбачено кримінальним кодексом України. Задля забезпечення виконання свідком такого обов'язку останні викликається до суду відповідними органами.

Варто зауважити що відсутність певного свідка для допиту навіть якщо така відсутність пов'язана з певними поважними причинами, вона в свою чергу ускладнює роботу органів державної влади як суду так і органів досудового розслідування [18, с. 74].

Як ми знаємо у свідка можуть вимагати не розголошувати певні дані попереднього слідства без дозволу слідчого або ж прокурора що передбачено статтею 66 кримінально-процесуального кодексу України.

Законодавством України встановлено обов'язок свідка крім його безпосередньої явки на допит брати також участь і у інших кримінальних

провадженнях. Свідку якому відомо про певні обставини того чи іншого кримінального правопорушення можна закликати до одночасного допиту 2 чи більше осіб які вже були допитані у випадку якщо у їхніх показах були розбіжності. У разі необхідності свідка може бути залучено до проведення впізнання предмети або ж трупа що визначено статтями 228-230 КПК України.

Дайте характеристику даному питанню варто зауважити що статус свідка є досить складним, адже світогляд є обов'язковим суб'єктом у кримінальному процесі, немає жодної інтереси до кримінальної справи про те відіграє так би мовити допоміжну роль але без якого на практиці неможливо жодна кримінальна справа.

2.3. Відповідальність свідка – підстави та процесуальний порядок

Кримінально-процесуальним кодексом України закріплено суб'єктів кримінального провадження які наділені певними властивими функціями. Віталік свідок відноситься до суб'єктів на яких безпосередньо покладено функцію сприяння швидкому та якісному розслідуванні того чи іншого кримінального провадження. Відтак світу як учасник кримінального провадження займає досить важливе місце оскільки він є тією особою який стало відомо про обставини які можуть мати важливе значення в тому чи іншому кримінальному провадженні. Саме така активність свідка є так би мовити єдиною запорукою для з'ясування усіх обставин справи як під час досудового розслідування так під час розгляду справи у суді з метою прийняття суддею законного та справедливого рішення.

Кримінальний процесуальний статус особи-свідка складається з таких елементів яке прав та обов'язків а також відповідальності [25, с. 65].

Варто зауважити що юридичної відповідальністю є закріплені у законодавстві такі які забезпечується Безпосередньо нашою державою обов'язок правопорушника знати примусового позбавлення певних цінностей

які йому належали або ж іншими словами застосування до винної особи примусових заходів за вчинене нею правопорушення.

Будь-якою підставою для застосування до особи таких заходів примусу є насамперед наявність як фактичної так і обов'язково нормативної підстави, а саме складу правопорушення та норми права яка передбачає склад такого правопорушення відповідно до чого настає така відповідальність.

Аналізуючи норми чинного законодавства України можна встановити та що свідок може бути притягнути до декількох видів відповідальності асами кримінальної, кримінально-процесуальної та адміністративної.

Одночасно кримінально-процесуальним кодексом України встановлено обов'язок який покладений на орган досудового розслідування та суд частині попередження свідків про відповідальність завідомо неправдиве покази які будуть ними надаватися.

У випадку якщо свідок порушив такі норми він притягуються до кримінальної відповідальності яка передбачена статтею 387 Кримінального кодексу України [28, с. 61].

А щодо підвиду відповідальності такої як кримінально-процесуальної є те що статтею 327 кримінально-процесуального кодексу України встановлено що у випадку якщо все добре засідання не прибув за викликом певні свідок то суд має право винести ухвалу про привід такого свідка або накладення на нього грошового стягнення, штрафу.

Наступним видом відповідальності є адміністративна відповідальність така відповідальність настає за злізти ухиляння від явки до суду чи органу досудового розслідування свідка.

Відтак відповідальність є досить важливою гарантією дотримання обов'язків як учасниками кримінального Провадження так і свідками. Варто зауважити що відповідальні свідка чітко врегульована кримінально-процесуальним кодексом України що в свою чергу забезпечує виконання усіх покладених на нього обов'язків з метою досягнення завдання в частині

швидкого повного та неупередженого досудового розслідування та безпосереднього судового розгляду справи в суді.

РОЗДІЛ 3. ДОПИТ ЯК СВІДКІВ ІНШИХ ОСІБ, КОТРІ МОЖУТЬ СПРИЯТИ РОЗСЛІДУВАННЮ КРИМІНАЛЬНОЇ СПРАВИ

Серед осіб, які мають та володіють певною інформацією про кримінальне правопорушення можна виділити таких:

- Понятого
- Цивільного позивача
- Цивільного відповідача

Варто зауважити що понятих в якості Свідків допитують безпосередньо у судовому засіданні лише у випадках необхідності отримання додаткових доказів щодо причетності вже обвинуваченого до даного кримінального правопорушення та з метою підтвердити законність або незаконність дій органу досудового розслідування при проведенні таких слідчих дій за участю такого понятого. Загальним правилом такий суб'єкта кримінального процесу залучається з метою засвідчення своїм підписом відповідності записів у протоколі які здійснюється слідчим.

Понятті є суб'єктами кримінально-процесуальної дій які є засобом фіксації доказів або ж сприяють отримання таких доказів при проведенні органом досудового розслідування слідчий в розшукових дій у певному кримінальному провадженні.

Звертай увагу що понятті вони закріплені усі 1 ідею це особи які залучаються безпосередньо для процесу у частині збирання доказів [15, с. 71].

Щодо допиту цивільного позивача чи цивільного відповідача як свідка то варто зауважити що допитувати спочатку цивільного позивача або цивільного Відповідача а потім допитувати цих же ж самих осіб в якості свідка є неприпустимо. Варто зауважити що особа яка має ознаки які передбачені кримінально-процесуальним кодексом України для цивільного відповідача, позивача необхідно допитувати саме як цього суб'єкта не обмежуючись в свою чергу обставинами які безпосередньо стосується предмету позову у даному кримінальному провадженні.

Як у науковій юридичній літературі протягом тривалого періоду часу активно розгортається питання щодо встановлення особливого кола питань які можна задавати у провадженні по цивільному позову як цивільному позивачу так і відповідачу. Але з точки зору науковців зміст такого кола часто розходиться. Науковці зауважують що мають бути встановлені наступні обставини: це дії які спричинили шкоду конкретному випадку особі або його майну. Наявність причинного зв'язку між діями такої особи і шкодою а також вина та умисел. Встановлення таких обставин звичайно допомагає в судовому процесі вирішити заявлений позов цивільним позивачем в межах Кримінального провадження.

На мою думку правильним буде якщо такі обставини будуть встановлюватися із показів як цивільного позивача так і цивільного відповідача, також показів свідки висновків експертів та інших доказів які наявні у матеріалах справи. Це означає щодо предмету показів цивільного відповідача можуть входити дані які мають значення для встановлення фактів які містяться у матеріалах справи [21, с. 67].

Варто зауважити що станом на сьогодні у науці є проблеми в частині виявлення специфіки наділення правовим статусом свідка осіб які не мають чіткого визначеного статусу у кримінальному процесі проте вважаю що вони мають інтерес у процесі саме цивільний позивач та цивільний відповідач.

ВИСНОВОК

Так вивчаючи дану тему частині визначення правового статусу свідка у кримінальному процесі України дозволяє зробити наступні висновки.

Будь-яке кримінальне правопорушення як сама подія не відбувається без участі людей. Адже лише людські спогади дають можливість відтворити ті чи інші обставини з яких вчиняли з кримінальне правопорушення. Це так покази є найбільше розповсюдженим джерелом доказів у кримінальному процесі України. Саме під час кримінального провадження покази можна отримувати відріз них учасників такого кримінального провадження як від сторони захисту так і від сторони обвинувачення. Але все ж таки найбільше увага приділяється щодо показів таких учасників які набули статусу свідків.

Залучення особи яка набула статусу свідка у будь-якому разі є досить важливим критерієм в частині вирішення тієї чи іншої кримінальної справи.

Так процесуальний інтерес безпосередньо свідка може проявлятися у як у мого кращому дотриманню порядку закону чи іншої процесуальної дії у якій останній бере участь.

Так свідок безпосередньо користується правом на свободу від само відкриття відкриття своїх членів сім'ї або близьких родичів також він не може відмовлятися відповідати на запитання в частині тих питань і відповідь на які містять інформацію про безпосередні вчинення ним або ж його близьким родичем чи членом сім'ї діяння та яка встановлена відповідальність. При цьому свідок який використовує таке право має документально довести насамперед факту родинних стосунків з такою особою показання відносно якої він відмовляється давати.

Роблячи висновок даної теми варто зазначити що показання свідка є першочерговим джерелом інформації про обставини вчиненого того чи іншого кримінального правопорушення, що надає можливість відобразити саму подію відносно особи яка підозрюється у вчиненні злочину або ж обвинувачується яка використовувалась або використовуються на стадії досудового розслідування в

частині проведення ще слідчих розшукових дій або вже під час безпосереднього судового розгляду в суді яка вже допомагає більше індивідуалізовані ти покарання для обвинуваченого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254> (дата звернення 14.03.2023).
2. Кримінальний кодекс України: Закон України 05.04. 2001 № 2341-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення 10.03.2023).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України 13.04.2012 № 4651- VI : [URL]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/print1385149626864866> (дата звернення 31.03.2023).
4. Бандурка О.М. Слідчий – моя професія: Науково-практичні нариси. Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000.
5. Белькова О.В. До питання про визначення правового статусу особи, відносно якої є дані про її причетність до вчинення злочину. Право і безпека. 1004. №3'1.
6. Волкотруб С.Г. Актуальні питання імунітету свідків вкримінальному судочинстві. Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. 2003. №3-4.
7. Гевко В.В. Використання непроцесуальної інформації під час доказування у стадії попереднього розслідування: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. Українська академія внутрішніх справ. 1996.
8. Горбачов О.В. Кримінально-процесуальне доказування та оперативно-розшукова діяльність: Навчальний посібник. Видавництво Нац. юрид. академії України, 1996.
9. Григорчук, Є. В. Історичний розвиток процесуального статусуучасників, що виконують допоміжну функцію у кримінальному судочинстві України. Є. В. Григорчук. Науковий вісник Ужгородського національного університету. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2014. Вип. 24. Т. 4.

10. Грошевий Ю.М. Конституція України і деякі проблеми кримінально-процесуальної теорії // Вісник Академії правових наук України. 1998. - №2.

11. Давидова Д. В. Джерела доказів у кримінальному процесі України: дисс. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» Дар'я Вікторівна Давидова; Донецький Юридичний інститут МВС України. Кривий Ріг, 2015.

12. Золочевська П. Щодо питання про забезпечення прав людини в новому КПК України. Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: Матеріали ІХ регіон. наук. практ. конф. Львів: ЛНУ, 2003.

13. Історія держави і права України. Частина 1: [Підручник для юрид. вищих навч. Закладів і фак. А.Й. Рогожин, М.М. Страхов, В.Д. Гончаренко та ін.; За заг. ред. акад. А.Й. Рогожина. Основа, 1993.

14. Коваленко Є.Г. Кримінальний процес України. Юрінком інтер, 2004.

15. Кожевніков Г.К. Судово-правова реформа в Україні і реформування органів досудового розслідування. Судова реформа в Україні: проблеми і перспективи: Матеріали науково-практичної конференції, 18-19 квітня 2002 року, м. Харків. 2002.

16. Колодій А.М. Принципи права України. Національна Академія внутрішніх справ України. Юрінком інтер, 1998.

17. Король В.В. Засада гласності та її обмеження в кримінальному судочинстві України: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. 2002.

18. Криміналістика: Підручник для студентів юри. спец. вищ. зал. Освіти. За ред. В.Ю. Шепітька. 2-ге вид., переробл. і допов. Концерн „Видавничий дім „Ін Юре”, 2004.

19. Кузьмічов В.С. Слідча діяльність: сутність, принципи, криміналістичні прийоми та засоби здійснення: Автореф. Дис. канд. юрид. наук: 12.00.09.Українська академія внутрішніх справ. 1996.
20. Левицький О. Об'єктивна істина і імунітет свідка у кримінальному судочинстві. Науковий вісник. 1999. №3 (6.) Вид-во Укр. Фінанс. екон. ін-ту, 1999.
21. Мельник М. І. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 9-те вид., перероблене та доповнене. Юридична думка, 2012.
22. Никоненко М. Деякі питання презумпції невинуватості і права особи на захист в кримінальному процесі. Право України. 1999. № 4.
23. Нове у кримінально-процесуальному законодавстві України. За ред. Ю.М. Грошевого. Харків: Право, 2002.
24. Омеляненко Г. Правове регулювання та законодавче забезпечення судово-правової реформи в Україні. Право України. 1998. №1.
25. Павлишин А.А. Судові витрати у кримінальному процесі України: Автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.09. Київський національний університет ім.. Тараса Шевченка. – Київ, 2002.
26. Путівник для учасника кримінального процесу. Автори-упорядники О.А. Банчук, П.М. Залізник, А.О.Шаіпов. Видання перероблене та доповнене за редакцією к.ю.н., доц. О.Ю.Костюченко. 2016.
27. Рогатинська Н. Бібліографічний опис для цитування: Рогатинська Н. Особи, які не підлягають допиту як свідки. Н. Рогатинська Актуальні проблеми правознавства. 2016. Вип. 4.
28. Сівочек С. М. Оцінка джерел доказів у кримінальному процесі: автореф. дис. На здобуття наукового ступеню канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 «Кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність» Сівочек Сергій Миколайович; Нац. акад. внутр. справ України. 2003.

29. Слінько С. В. Процесуальний статус свідка у кримінальному процесі. С. В. Слінько. Форум права. 2012. № 1.
30. Стахівський С. М. Відповідальність свідка у кримінальному процесі Право України К. 1997, №2
31. Стахівський С. Проблеми імунітету свідків у кримінально-процесуальному законодавстві. Право України. № 9.
32. Шило О.Г. Загальна характеристика показань як процесуального джерела доказів у кримінальному провадженні О.Г. Шило. Вісник кримінального судочинства 2015. № 1